

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne eierskapskontrollen på oppdrag fra Verdal kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2024 til februar 2025.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Det er gjort en liten korrigerings i rapporten siden den først ble sendt til sekretær 28.02.2025. Ordene «skriftlige» og «i hovedsak oppfylt likevel» er tilføyd vurderingen av revisjonskriteriet i kapittel 6.3.3. Rapporten ble korrigerert den 05.03.2025.

Trondheim, 05.03.2025

Anna Ølnes

Oppdragsansvarlig revisor

Marie Husøy Sæther

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne eierskapskontrollen på oppdrag fra kontrollutvalget i Verdal kommune. Vi har undersøkt kommunens generelle eierstyring.

Vi konkluderer med at Verdal kommunes eierstyring i noen grad skjer i tråd med lovkrav, anbefalinger og egne føringer.

Konklusjonen er basert på følgende:

- Funn fra spørreundersøkelsen antyder at kommunestyret har ikke fått tilstrekkelig opplæring om eierstyring
- Kommunen har ikke rutiner som sikrer dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten
- Myndigheten til kommunens eierrepresentant er ikke tilstrekkelig avklart
- Det avholdes ikke jevnlig eiermøter i alle selskaper
- Funn fra spørreundersøkelsen tyder på at mange av kommunestyrets medlemmer ikke opplever å være tilstrekkelig kjent med eierskapsmeldingens innhold og prinsipper. Dette kan ha sammenheng med at meldingen vies lite oppmerksomhet når den behandles som del av budsjett- og økonomiplansaken og ikke som en egen sak.

Revisor har følgende anbefalinger:

Kommunestyret bør:

- Løfte frem eierstyring og eierskapsmeldingen i kommunestyret, med formål om å bevisstgjøre kommunestyret som eier og gi de folkevalgte muligheten til aktivt å utøve eierstyring.
- Gjennomgå revisors vurdering og svakhetene som kommer frem om kommunens eierstyring.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	8
1.1 Bestilling.....	8
1.2 Problemstilling	8
1.3 Metode	8
1.4 Uttalelse om rapport	10
1.5 Kommunalt eierskap.....	11
2 Eierens styringsdokumenter	12
2.1 Eierskapsmelding	12
2.1.1 Kriterie	12
2.1.2 Funn	12
2.1.3 Revisors vurdering	16
3 Kommunestyret som eier.....	18
3.1 Opplæring	18
3.1.1 Kriterie	18
3.1.2 Funn	18
3.1.3 Revisors vurdering	18
3.2 Dialog mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten.....	19
3.2.1 Kriterie	19
3.2.2 Funn	19
3.2.3 Revisors vurdering	20
4 Eierrepresentasjon	21
4.1 Valg av eierrepresentant	21
4.1.1 Kriterie	21
4.1.2 Funn	21
4.1.3 Revisors vurdering	23
4.2 Representasjon i eierfora.....	23
4.2.1 Kriterie	23
4.2.2 Funn	23
4.2.3 Revisors vurdering	23
4.3 Myndighet.....	24
4.3.1 Kriterie	24
4.3.2 Funn	24
4.3.3 Revisors vurdering	25
5 Eiermøter og dialog med selskapet	26
5.1 Eiermøter	26
5.1.1 Kriterie	26

5.1.2	Funn	26
5.1.3	Revisors vurdering	26
5.2	Årlig rapport om selskapene	26
5.2.1	Kriterie	26
5.2.2	Funn	27
5.2.3	Revisors vurdering	27
6	Sammensetning og valg av styre	28
6.1	Valgkomité	28
6.1.1	Kriterie	28
6.1.2	Funn	28
6.1.3	Revisors vurdering	28
6.2	Retningslinjer til valgkomité	29
6.2.1	Kriterie	29
6.2.2	Funn	29
6.2.3	Revisors vurdering	29
6.3	Habilitet og rollekonflikter	30
6.3.1	Kriterie	30
6.3.2	Funn	30
6.3.3	Revisors vurdering	30
6.4	Godtgjøring	31
6.4.1	Kriterie	31
6.4.2	Funn	31
6.4.3	Revisors vurdering	31
7	Konklusjon og anbefalinger	32
7.1	Konklusjon	32
7.2	Anbefalinger	32
	Kilder	33
	Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	34
	Vedlegg 2 – Uttalelse	39

Tabeller

Tabell 1.	Verdal kommunes eierskap 2024, Aksjeselskap	14
Tabell 2.	Verdal kommunens eierskap 2024, Interkommunale selskap og samvirkeforetak	15
Tabell 3.	Representanter til eiermøte (generalforsamling) i NTE Holding AS	21
Tabell 4.	Eierrepresentanter i Innherred Renovasjon IKS	22
Tabell 5.	Eierrepresentanter i Brannvesen Midt IKS	22
Tabell 6.	Deltakelse i eierfora i utvalgte selskaper	23
Tabell 7.	Vedtektsfesting av valgkomité	28

Figurer

Figur 1.	Kommunens eierskapsmelding	13
Figur 2.	I hvilken grad opplever du at kommunestyret har styring og kontroll over kommunens eierinteresser i følgende selskap (prosent, antall respondenter 18)?	20
Figur 3.	Kommunestyret som eier	20

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Verdal kommune har bestilt en generell eierskapskontroll. Bestillingen er gjort med bakgrunn i plan for eierskapskontroll 2024-2028. Kontrollutvalget vedtok prosjektplanen i sak 40/24.

1.2 Problemstilling

Følgende problemstillinger var skissert i vedtatt prosjektplan:

1. Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunelovens krav og KS' anbefalinger?
2. Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunens eierskapsmelding/eierstrategi/eierskapspolitikk?

I rapporten er de to problemstillingene slått sammen til én problemstilling. Dette er en ren språklig endring gjort av hensyn til rapportens leservennlighet, og har ingen innvirkning på innholdet i eierskapskontrollen.

Ny problemstilling er:

- **Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunelovens krav, KS' anbefalinger, og kommunens egne føringer?**

Temaet i denne undersøkelsen er kommunens generelle eierstyring. Det betyr at revisjonen ikke vil undersøke i detalj hvordan eierrepresentantene faktisk utøver sin myndighet i hvert enkelt selskap. Søkelyset rettes mot de forutsetningene som bør være på plass for at kommunestyret skal kunne ivareta rollen som eier, og om de overordnede retningslinjene følges opp.

1.3 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for eierskapskontroll, RSK 002. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Verdal kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Eierskapskontrollen begynte med et digitalt oppstartsmøte med ordfører og kommunedirektør. Etter dette ble det gjennomført individuelle stedlige intervju med ordfører og kommunedirektør. Intervjuene tok utgangspunkt i en forberedt intervjuguide. Det ble skrevet referat fra intervjuene som ble sendt til verifisering hos intervjuobjektene. Kommunedirektør har bekreftet referatet fra sitt intervju, og svart på oppfølgingsspørsmål på epost. Ordfører har ikke bekreftet referatet fra sitt intervju, og denne kilden til informasjon er ikke med som datagrunnlag i rapporten.

Dokumentgjennomgang

Vi har sett på styrende dokumenter for eierstyringen i Verdal kommune. Dette omfatter i hovedsak kommunens eierskapsmelding.

Vi har også sett på protokoller fra generalforsamlinger og representantskapsmøter for å undersøke kommunens deltakelse. Eierrepresentasjon er undersøkt for et utplukk av kommunens eide selskaper. Vi har også sett på selskapsavtaler og vedtekter for utvalgte selskaper. I et tilfelle hvor vi ikke har funnet relevant dokumentasjon i skriftlige kilder, har revisor kontaktet daglig leder (gjelder et selskap).

Spørreundersøkelse

Vi har sendt en spørreundersøkelse til kommunestyrets faste medlemmer om deres kjennskap til og erfaring med kommunens eierstyring. Undersøkelsen ble sendt ut til 35 mottakere. Det er sendt purringer på epost og SMS. I tillegg er formannskapssekretær og ordfører kontaktet på telefon for å opplyse om spørreundersøkelsen i kommunestyremøte. Undersøkelsen ble sendt ut den 6. januar 2025, etter at eierskapsmeldingen for 2024 var behandlet i kommunestyret (desember 2024). Undersøkelsen ble avsluttet den 30. januar 2025.

Den endelige svarprosenten endte på 51 prosent (18 respondenter av 35 inviterte). I tillegg, har 11 prosent (4 respondenter) besvart noen av spørsmålene i undersøkelsen. 8 av 22 respondenter er i sin første kommunestyreperiode, 5 av 22 er i sin andre kommunestyreperiode, 4 av 22 er i sin tredje kommunestyreperioden, og 5 av 22 har vært

medlem av kommunestyret i mer enn 12 år. I spørreundersøkelsen er ikke spørsmålene avgrenset til inneværende valgperiode, slik at representantene kan svare for hele den perioden de har vært representanter.

Vurdering av metode

Referat fra det individuelle intervjuet med ordfører er ikke bekreftet og informasjon fra dette møtet inngår dermed ikke som faktagrunnlag i rapporten, noe som grunnes standardkrav for eierskapskontroll (RSK 002). Ordfører fungerer som eierrepresentant i de fleste selskaper, og er derfor en svært viktig kilde til informasjon om praksis for kommunens eierstyring. Manglende godkjenning utgjør en betydelig svakhet i datamaterialet.

Vi anser svarprosenten fra spørreundersøkelsen til å være god nok til å gi et bilde av kommunestyrets opplevelse av kommunens eierstyring, og vil benytte resultat fra undersøkelsen som datagrunnlag i rapporten. Vi har ikke kontrollert om respondentene gjenspeiler sammensetningen av representanter i kommunestyret.

Vi vurderte valget av metoder til datainnsamling som kilder som til sammen ville gi et tilstrekkelig datagrunnlag for å kunne konkludere på problemstillingen. Imidlertid, mangler en sentral datakilde ettersom ordfører ikke har bekreftet informasjonen fra intervjuet. Vi har supplert intervjuinformasjonen med en spørreundersøkelse til politikerne, som sikrer en større bredde i datagrunnlaget. Svarprosenten er middels god, og en større oppslutning ville gitt et mer pålitelig datagrunnlag. Vi har vurdert at informasjonen fra kildene vi har benyttet, er tilstrekkelige til å vurdere kriteriene, og gir et tilfredsstillende grunnlag for å konkludere på problemstillingen.

1.4 Uttalelse om rapport

En foreløpig rapport ble sendt til ordfører for uttalelse 14. februar 2025. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar 28. februar 2025. Uttalelsen er gitt av kommunedirektør og varaordfører. Uttalelsen er vedlagt rapporten (vedlegg 2).

I høringssvaret har kommunen kommentert revisjonens funn om avvik mellom eierskapsmeldingen og note 6 i årsregnskapet. Kommunens innspill er lagt til kapittel 2.1.2. Høringssvaret har ikke medført endringer i vurderinger eller konklusjon i rapporten.

1.5 Kommunalt eierskap¹

Kommunene har stor frihet i hvordan virksomheten kan organiseres. Når kommunestyret velger å legge deler av virksomheten i egne selskap, endres betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. De styringsprinsipper som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, skal følges. Å styre gjennom selskapenes eierorganer har et mer indirekte preg enn politisk styring av den kommunale organisasjonen. Dette kan utfordre den demokratiske kontrollen.

De ulike selskapsformene har egne lover for hvordan virksomheten skal organiseres. Et fellestrekk er det klare skillet mellom selskapenes eierorgan og styreorgan. Oppgaven til eieren er å trekke opp ytre rammer gjennom eierstrategi, eierskapsmelding, selskapsavtale og vedtekter. Eierrollen utøves av eierrepresentanter i selskapenes eierorgan, eksempelvis i generalforsamling i aksjeselskap. Oppgaven til eierrepresentanten er å ivareta kommunens interesser. For å sikre demokratisk forankring av eierskapet, er det derfor viktig at kommunen har system for at vedtak som blir fattet i eierorganet er forankret i kommunestyret.

Selskapsforvaltningen skal ivaretas av selskapets styre, og den daglige ledelsen ivaretas av daglig leder. Styret skal forholde seg til de ytre rammene som er trukket opp av eierne. Innenfor disse rammene skal de ha ensidig søkelys på å ivareta selskapets interesser. Å bruke eiermakt til å gripe inn i selskapsforvaltningen, bryter med normene for hvordan selvstendige selskaper skal styres.

Eierstyring krever kompetanse, styringsverktøy og rolleavklaring. Temaet er en del av KS sitt folkevalgtprogram. KS har også kommet med anbefalinger om hvordan kommunene kan sikre godt eierskap, selskapsledelse og kontroll av fristilte selskaper. I kommuneloven av 2018 har kommunal eierskapsmelding blitt lovpålagt. Formålet med en eierskapsmelding er å gi politikerne en oversikt og bevissthet rundt eierrollen, slik at man sikrer god folkevalgt kontroll over eierinteressene. Kommunestyret skal fastsette generelle prinsipper for eierstyring, og angi hva som er kommunens formål med å eie det enkelte selskap.

I en eierskapskontroll undersøkes det hvordan kommunen ivaretar sine eierinteresser. Dette til forskjell fra en forvaltningsrevisjon av selskapet, hvor det er selve virksomheten som blir undersøkt. Grensegangen mellom en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon, er plassert mellom oppgavene som hører til generalforsamlingen i aksjeselskap og representantskapet i interkommunale selskap, og oppgavene som ligger hos selskapets styre og ledelse.

¹ Delkapittelet om bakgrunnsinformasjon er utarbeidet med bakgrunn i KS' anbefalinger for eierskap, selskapsledelse og kontroll: [Anbefalinger-om-eierskap-sept-23-F31-1-.pdf \(ks.no\)](#), og er gjengitt i andre rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA med tema generell eierskapskontroll.

2 EIERENS STYRINGSKONTROLLE

2.1 Eierskapsmelding

2.1.1 Kriterie

- Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde:
 - prinsipper for eierstyring
 - oversikt over eierskap
 - formål med eierskapet

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.1.2 Funn

Verdal kommunes eierskapsmelding ble sist behandlet og vedtatt i kommunestyret den 16. desember 2024 som del av sak 129/2024 *Økonomiplan 2025-2028 og Budsjett 2025*. I protokollen framgår det at eierskapsmeldingen vedtas i et eget punkt, sammen med en rekke andre punkter i vedtaket av økonomiplan og budsjett. I saksutredningen er det et kort avsnitt om eierskapsmeldingen. Selve eierskapsmeldingen er et kapittel i økonomiplanen og budsjett i verktøyet Framsikt. Opptak fra kommunestyrets møte viser at eierskapsmeldingen ikke ble nevnt under ordskiftet.

I oppstartsmøtet forteller ordfører og kommunedirektør at eierskapsmeldingen skal revideres årlig som del av arbeidet med budsjett og økonomiplan, etter ønske fra administrasjonen. Det har vært diskutert å ha dette som egen sak, men som del av budsjettprosessen og økonomiplanarbeidet kommer eierskapsmeldingen opp oftere og holdes mer aktuell. Dette blir på bekostning av synligheten til eierskapsmeldingen, men valget falt på at hyppighet var viktigere.

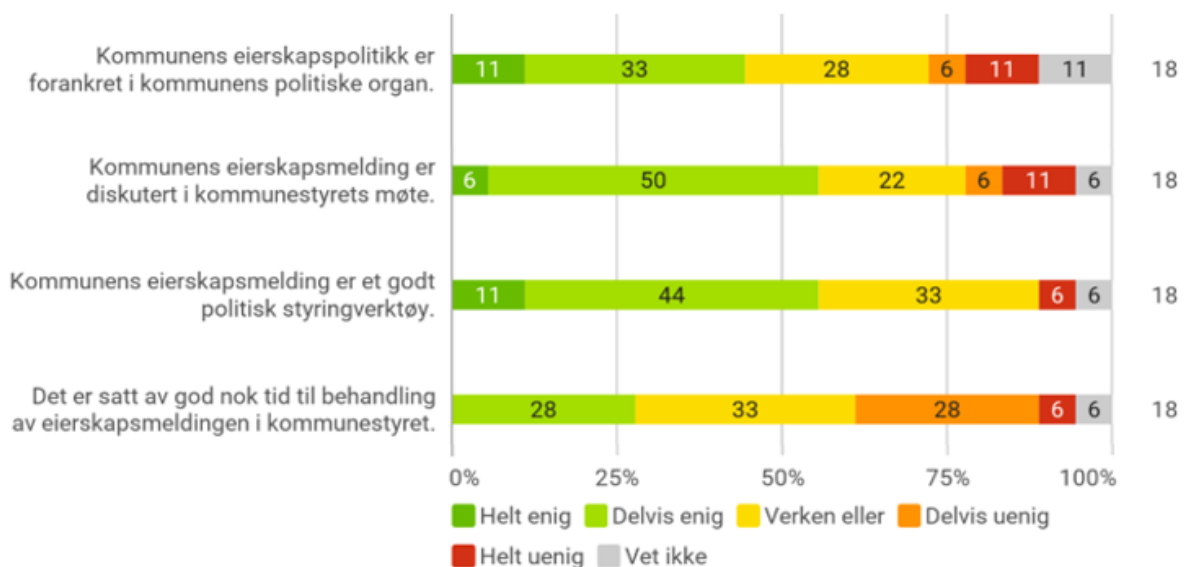
Revisor har vært i kontakt med KS for å avklare om måten eierskapsmeldingen behandles på er brudd på kommuneloven. KS' svar sier at det ikke er holdepunkter for å si at loven krever at eierskapsmeldingen behandles som egen sak. Imidlertid er formålet med bestemmelsen om at eierskapsmeldingen skal vedtas å sikre bevissthet hos politikerne omkring kommunens selskaper. Ifølge svaret fra KS taler dette for at eierskapsmeldingen behandles som egen sak.

I spørreundersøkelsen svarer 12 av 19 respondenter at de har deltatt i behandlingen av kommunens eierskapsmelding.

Figur 1 viser et utvalg resultater fra spørreundersøkelsens om kommunens eierskapsmelding.

Figur 1. Kommunens eierskapsmelding

Hvor enig eller uenig er du i disse påstandene (prosent, antall respondenter 18)?

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

10 av 18 respondenter svarer at de er helt eller delvis enig i at kommunens eierskapsmelding er diskutert i kommunestyremøte. 10 av 18 svarer at de er helt eller delvis enig i at kommunens eierskapsmelding er et godt politisk styringsverktøy. 5 av 18 svarer at de er delvis enig i at det er satt av god nok tid til behandling av eierskapsmeldingen i kommunestyremøte, ingen svarer «helt enig» på dette spørsmålet. (Figur 1).

8 av 18 oppgir at de mener at kommunens eierskapspolitikk er forankret i kommunens politiske organ (ikke vist i figur).

Eierskapsmeldingen kapittel 2 inneholder en punktliste med 9 punkter som sammenfatter Verdal kommunes overordnede **prinsipper for god eierstyring**. Disse er:

1. Eierskapet skal fremme samfunnsansvarlig forretningsdrift.
2. Det skal være åpenhet knyttet til Verdal kommunes eierskap.
3. Verdal kommune fremmer sine interesser overfor selskapene gjennom generalforsamling og representantskap.

4. Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for selskapene. Styrende organ er ansvarlig for realisering av målene.
5. Eventuelle avkastningskrav bør være langsiktige, forutsigbare og knyttes til avkastning av innskutt kapital, og bygges inn i eierstrategien for det enkelte selskap.
6. Kommunen forventer at de ulike styrer jevnlig informerer eier om selskapets drift.
7. Styret skal se til at selskapet utarbeider og følger opp etiske retningslinjer.
8. Styrets godtgjøring og lederlønninger skal ligge på et moderat nivå i selskaper hvor kommunen er en betydelig eier.
9. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse og mangfold.

Eierskapsmeldingen kapittel 6 inneholder en gjennomgang av Verdal kommunes eierinteresser. Kapitlet inneholder en **oversikt over eierskap**: aksjeselskap og interkommunale selskaper kommunen har eierandeler i, samt andre samarbeid kommunen deltar i. I tabellene 1 og 2 er eierskap og eierandeler listet slik de er gjengitt i eierskapsmeldingen. Tabell 1 sammenfatter eierskap i aksjeselskap, og tabell 2 eierskap i interkommunale selskap og samvirkeforetak. Selskapene reguleres av henholdsvis aksjeloven og IKS-loven.

I note 6 i kommunens årsregnskap 2023 står også Boligbyggerlaget Midt, Biblioteksentralen SA og Trøndelag Reiseliv AS oppført som selskaper kommunen har eierandel i. Disse er ikke nevnt i eierskapsmeldingen. Kommunen forklarer i sin uttalelse til utkast til rapport dette med at disse er selskaper som kommunen har liten eierandel i og hvor eierskapet er vurdert som lite vesentlig. Selskapene er derfor ikke nevnt i eierskapsmeldingen.

Tabell 1. Verdal kommunes eierskap 2024, Aksjeselskap

Selskap	Eierandel
Aksjeselskap	
Verdal boligselskap AS	100,00%
Veksttorget Holding AS • Veksttorget Marked AS • Veksttorget Service og tjenester AS • Veksttorget Arbeid og Kompetanse AS	100,00%
Museene Arven AS	35,00%

Tindved Kulturhage AS	45,317%
Regionalt Pilegrimssenter Stiklestad AS	30,77%
Proneo AS	12,99%
Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS (NTE)	8,80%
Helseplattformen AS	0,84%
Oi! Trønders Mat og Drikke AS	0,217%

Kilde: Verdal kommunes eierskapsmelding 2024

Tabell 2. Verdal kommunens eierskap 2024, Interkommunale selskap og samvirkeforetak

Interkommunale selskaper	
Nord-Trøndelag Krisesenter IKS	10,00%
KonSek Trøndelag IKS	4,00%
Lierne nasjonalparksenter IKS	5,00%
Innherred interkommunale legevakt	31,80%
Innherred Renovasjon IKS	16,60%
Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS	2,94%
Trondheim Havn IKS	8,00%
Brannvesenet Midt IKS	18,16%
Revisjon Midt-Norge SA	

Kilde: Verdal kommunes eierskapsmelding 2024

Videre, er det i eierskapsmeldingen gitt en grundigere presentasjon av aksjeselskapene og de interkommunale selskapene Verdal kommune deltar i, som informasjon som eierandel, styrets sammensetning, selskapets formål, økonomisk status og viktige hendelser i selskapet det siste året. Annet regionalt samarbeid er nevnt kort avslutningsvis.

Formålet med kommunalt eierskap er gjengitt i eierskapsmeldingens kapittel 4. Dette er en beskrivelse av formål med eierskap generelt, og er ikke knyttet til eierskap i det enkelte selskap.

I eierskapsmeldingen kapittel 3 har kommunen definert hovedmotiver for kommunalt eierskap. Disse er (utdrag):

- **Finansielt eierskap:** Hovedmålsettingen med finansielt eierskap er å oppnå økonomisk avkastning.
- **Politisk eierskap:** Ved politisk eierskap vil selskapet være et gjennomføringsorgan for politiske målsetninger. For offentlige eiere kan den samfunnsmessige verdiskapningen være formålet bak investeringen. Dette innebærer at den samfunnsøkonomiske nytten skal overstige kostnadene med å produsere denne nytten. I motsetning til bedriftsøkonomisk nyttemaksimering tas ikke bare egne inntekter og kostnader med i dette regnestykket.
- **Blandingsformål:** Kommunalt eierskap har både en finansiell og en politisk dimensjon.
- **Andre formål:** En sentral målsetning vil gjennom effektivisering å oppnå bedre tjenester for lavere eller uendrede kostnader. Interkommunale samarbeid er ofte opprettet med effektivisering som hovedformål.

I spørreundersøkelsen svarer 6 av 19 at de har deltatt i å angi formålet for kommunens eierskap i det enkelte selskap. På spørsmål om hva som er de største utfordringene for den folkevalgte styringen av eierinteressene var det mulig å velge flere svar. Flest, 10 av 18, har valgt alternativet *tydelige formål og målsettinger for å eie selskapene*.

I spørreundersøkelsen, svarer 7 av 18 at de er (helt eller delvis) enige i at kommunen har klare formål og målsettinger for sine eierskap. 5 av 18 svarer at de er (helt eller delvis) uenig i dette, mens 6 av 18 svarer nøytral eller vet ikke.

2.1.3 Revisors vurdering

Verdal kommune utarbeider minst en gang i valgperioden en eierskapsmelding som vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen inneholder:

- prinsipper for eierstyring
- oversikt over eierskap
- formål med kommunalt eierskap generelt, men ikke for enkelte selskap

Vi vurderer kriteriet som i hovedsak oppfylt. Kommunestyret vedtar eierskapsmeldingen årlig, som del av sak om budsjett og økonomiplan. Med bakgrunn i KS' uttalelse om dette punktet, vil vi peke på at dette kan innebære en risiko for kommunens eierstyring. Det er risiko for at prinsippene i eierskapsmeldingen ikke er tilstrekkelig kjent kommunestyret, og at folkevalgtes styring og kontroll med kommunale tjenester som er lagt til selskaper ikke er god nok. Formålet med bestemmelsen om at eierskapsmeldingen skal vedtas jevnlig er å sikre bevissthet hos politikere omkring kommunens selskaper. Når informasjon om eiermeldingen ligger som del av sak om budsjett og økonomiplan, er også informasjonen vanskelig tilgjengelig for publikum.

3 KOMMUNESTYRET SOM EIER

3.1 Opplæring

3.1.1 Kriterie

- Det bør gjennomføres tilstrekkelig opplæring om eierstyring til folkevalgte.

3.1.2 Funn

Ifølge ordfører og kommunedirektør, har det etter konstituering av nytt kommunestyre i 2023 vært gitt en generell folkevalgtopplæring, men ikke opplæring spesielt om eierskap. Eierskap var et av flere tema i opplæringen, men ble ikke særlig vektlagt.

I spørreundersøkelsen, svarer 7 av 19 at de har deltatt i opplæring om eierstyring i kommunestyret. 10 av 19 svarer at de ikke har deltatt i opplæring om temaet, og 1 av 19 har svart *vet ikke*.

På spørsmål om hva som er de største utfordringene for den folkevalgte styringen av eierinteressene har 7 av 18 svart *opplæring om eierstyring* (mulighet for å velge flere alternativ).

3.1.3 Revisors vurdering

Det er ikke gjennomført tilstrekkelig opplæring om eierstyring av eide selskap til folkevalgte.

Vi vurderer kriteriet som ikke oppfylt. Det har vært gitt noe opplæring om eierstyring til kommunestyrets medlemmer, men temaet har vært lite vektlagt i folkevalgtopplæringen til siste kommunestyre. Resultater fra spørreundersøkelsen tyder på at opplæring om eierstyring ikke kan vurderes som tilstrekkelig.

3.2 Dialog mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten

3.2.1 Kriterie

- Det bør etableres rutiner som sikrer dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten.

3.2.2 Funn

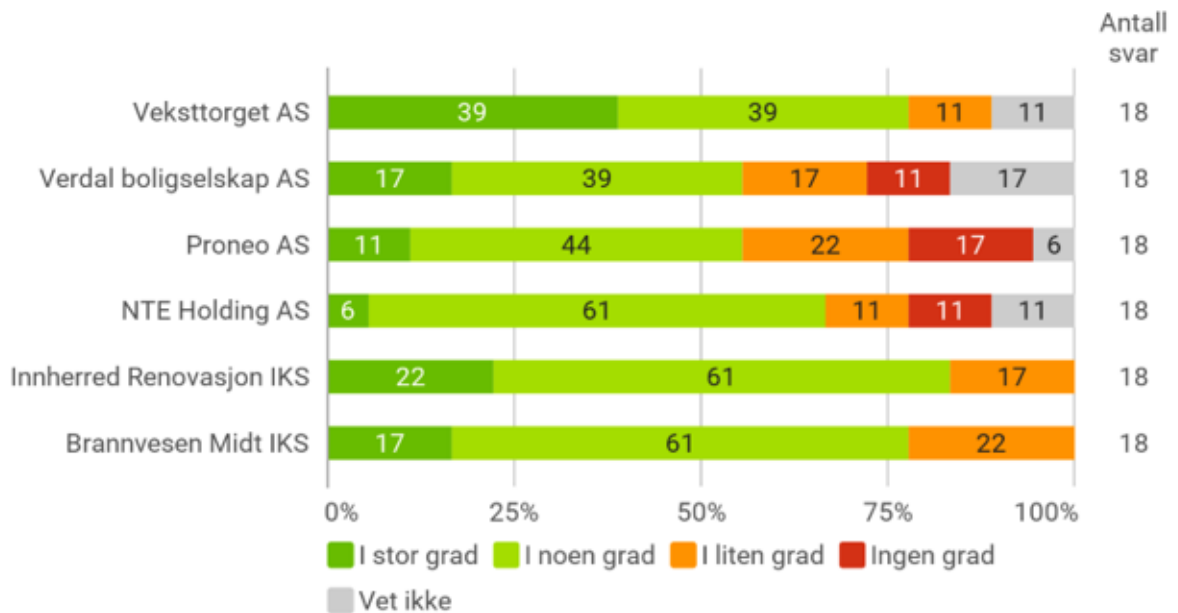
Ordfører forteller at han orienterer kommunestyret etter møter i eller ved ny informasjon fra selskaper der han er representant. Kommunen har ikke noe strukturert system for dialog eller tilbakemelding fra eierrepresentanter til kommunestyret. Dette er ikke satt i system.

Protokoller fra møter blir normalt ikke lagt frem som referatsaker i kommunestyret.

Kommunedirektør forteller at ordfører er opptatt av forankring og løpende orientering i formannskapet fra eierorganer. Dette gjelder eierorgan han deltar i, som er de fleste.

På undersøkelsens spørsmål om hva som er de største utfordringene for den folkevalgte styringen av eierinteressene har 8 av 18 svart *forankring av eierskapspolitikken i kommunestyret* og 7 av 18 svart *rapportering og informasjon om selskapenes virksomhet* (mulighet for å velge flere alternativ). Samtidig svarer et flertall at de opplever at kommunestyret i stor eller noen grad har styring og kontroll over kommunens eierinteresser i et utvalg selskaper (figur 2), og et flertall oppgir å ha god oversikt over kommunens eierinteresser (figur 3).

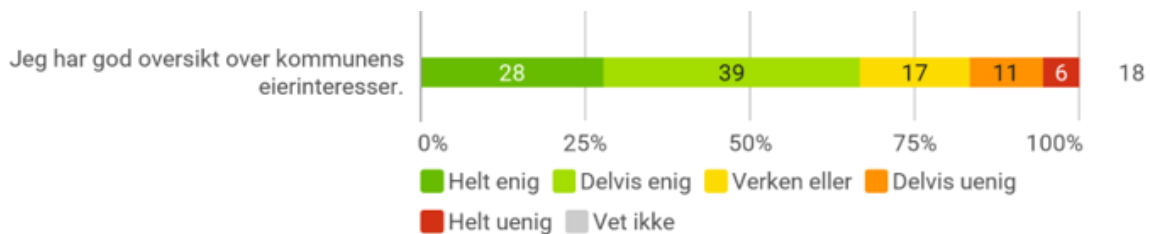
Figur 2. I hvilken grad opplever du at kommunestyret har styring og kontroll over kommunens eierinteresser i følgende selskap (prosent, antall respondenter 18)?

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 3. Kommunestyret som eier

Hvor enig eller uenig er du i disse påstandene (prosent antall respondenter 18)?

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

3.2.3 Revisors vurdering

Kommunen har ikke rutiner som sikrer dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten.

Vi vurderer kriteriet som i liten grad oppfylt. Utvexling av informasjon skjer i liten grad systematisk. Det er ikke etablert system for dialogen mellom kommunestyret og eierrepresentanten, men det er praksis for at ordfører orienterer kommunestyret om selskaper han er eierrepresentant til. Dette er mange av selskapene. Informasjon fra spørreundersøkelse viser at mange av informantene mener de har oversikt over kommunes eierinteresser generelt, og i utvalgte selskaper spesielt.

4 EIERREPRESENTASJON

Vi har foretatt et utplukk av selskaper hvor vi undersøker kommunens valg av eierrepresentant og deltakelse i generalforsamling og representantskap. Dette er Veksttorget AS, Verdal boligselskap AS, Proneo AS, NTE Holding AS, Innherred Renovasjon IKS, og Brannvesen Midt IKS.

4.1 Valg av eierrepresentant

4.1.1 Kriterie

- Kommunestyret bør utnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter

4.1.2 Funn

Ifølge ordfører og kommunedirektør, velger kommunestyret representanter til styrer, representantskap og generalforsamlinger. Disse velges når kommunestyret konstitueres. Ordfører og representant(er) fra det største opposisjonspartiet blir ofte valgt. Det er ikke formalisert retningslinjer for hvem som kan velges. Eierrepresentant utnevnes gjennom vedtak, for valgperioden. Det er enkelte tilfeller hvor kommunedirektør representerer på fullmakt, men dette er sjelden.

Ifølge eierskapsmeldingen er formannskapet generalforsamling i kommunens heleide aksjeselskap. Dette gjelder Veksttorget AS og Verdal Boligselskap AS. Ordfører er valgt som eierrepresentant i Proneo AS.

Verdal kommunens hjemmeside² har en oversikt over politiske utvalg og folkevalgte, herunder representanter til eiermøte i NTE Holding AS og medlemmer i representantskap i interkommunale selskap. Representanter til eiermøte³ i NTE skal være ordfører, kommunedirektør og en politisk representant fra det største mindretallspartiet i kommunestyret.

Tabell 3. Representanter til eiermøte (generalforsamling) i NTE Holding AS

Knut Snorre Sandnes (H)	Ordfører
Geir Olav Jensen	Kommunedirektør
Trine Reitan (AP)	Gruppeleder Verdal Arbeiderparti

² <https://www.verdal.kommune.no/politikk-planer-og-organisasjon/politikk/politiske-utvalg-og-folkevalgte/>

³ Tolkes som generalforsamling

Kilde: <https://www.verdal.kommune.no/politikk-planer-og-organisasjon/politikk/politiske-utvalg-og-folkevalgte/>

Tabell 3 og 4 viser valgte eierrepresentanter til Innherred Renovasjon IKS og Brannvesen Midt IKS. Med unntak av to av varamedlemmene, er alle valgte medlemmer av kommunestyret i Verdal. Ordfører er medlem til begge representantskapene.

Tabell 4. Eierrepresentanter i Innherred Renovasjon IKS

Medlemmer	Varamedlemmer
Knut Snorre Sandnes (H)	Oddleiv Aksnes (H)
Marit Voll (SP)	Hilde Daleng (SP)
	Maj Anita Nesse Mo (VDL)
	Karl Bernhard Hoel (SP)
Tor Martin Nordtømme (AP)	Torunn Rotmo (AP)
	Trine Reitan (AP)

Kilde: <https://www.verdal.kommune.no/politikk-planer-og-organisasjon/politikk/politiske-utvalg-og-folkevalgte/>

Tabell 5. Eierrepresentanter i Brannvesen Midt IKS

Medlemmer	Varamedlemmer
Knut Snorre Sandnes (H)	Hilde Daleng (SP)
	Marit Voll (SP)
Geir Singstad (AP)	Trine Reitan (AP)
	Jan Roger Ingvaldsen (INP)

Kilde: <https://www.verdal.kommune.no/politikk-planer-og-organisasjon/politikk/politiske-utvalg-og-folkevalgte/>

I spørreundersøkelsen sier 14 av 19 at de i kommunestyret har deltatt i valg av kommunens eierrepresentant(er) til selskaper.

4.1.3 Revisors vurdering

Kommunestyret har utnevnt sentrale folkevalgte som eierrepresentanter.

Vi vurderer kriteriet som oppfylt. Vurderingen er gjort med bakgrunn i undersøkelse av et utvalg selskaper.

4.2 Representasjon i eierfora

4.2.1 Kriterie

- Eierrepresentantene bør delta i selskapenes eierfora

4.2.2 Funn

Vi har undersøkt kommunen representasjon i de siste tre årene. Det betyr at det er ulike eierrepresentanter vi undersøker, i ulike valgperioder.

Tabell 6. Deltakelse i eierfora i utvalgte selskaper

Selskap	Deltakelse 2022	Deltakelse 2023	Deltakelse 2024
Veksttorget AS	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte
Verdal boligselskap AS	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte
Proneo AS	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møte
NTE AS	Ja, 1/1 møte	Ja, 1/1 møter	Ja, 2/2 møter
Innherred Renovasjon IKS	Ja, 2/2 møter	Ja, 2/2 møter	Ja, 2/2 møter*
Brannvesen Midt IKS	Ja, 4/4 møter*	Ja, 2/2 møter*	Ja, 2/2 møter*

*Forfall 1 rep ved et av møtene

Kilde: Møteprotokoller og samtale med daglig leder

4.2.3 Revisors vurdering

Eierrepresentantene har deltatt i selskapenes eierfora

Vi vurderer kriteriet som oppfylt. Protokoller fra møter i et utvalg selskaper viser at kommunen har vært representert i møter i eierfora de siste tre årene. Ved noen tilfeller har 1 av 2 eller 2 av 3 representanter møtt til representantskap (1 forfall). Dersom ikke alle møter kan det svekke kommunens innflytelse i stemmeavgivning. Tilstedeværelse i eierfora er vesentlig for at kommunen skal kunne utøve eierstyringen.

4.3 Myndighet

4.3.1 Kriterie

- Myndigheten til kommunens eierrepresentant bør være tydelig avklart

4.3.2 Funn

Kommunestyret velger eierrepresentanter når kommunestyret konstitueres. Eierrepresentant utnevnes gjennom vedtak, for valgperioden. For heleide aksjeselskaper, er formannskapet generalforsamling I Eierskapsmeldingens kapittel 2 står det at «Generalforsamlingsfullmakten behandles i Verdal kommunestyre for hver valgperiode i forbindelse med revidering av kommunens delegasjonsreglement. Der gis ordfører eller kommunedirektør ved ordførers fravær, i medhold av kommuneloven, delegert myndighet til å oppnevne representanter til generalforsamlinger, årsmøter ol. Dersom ikke annet er bestemt.»

I spørreundersøkelsen svarer 4 av 18 at de er (helt eller delvis) enig i roller, ansvar og myndighet i eierskapsaker er tydelig avklart. 7 av 18 svarer at de er (helt eller delvis) uenig i dette, og 7 av 18 svarer nøytral eller vet ikke.

Videre, er det spurt om kommunestyret gis god mulighet til å fastsette mandat for kommunens eierrepresentant. 9 av 18 svarer nøytral eller vet ikke. 6 av 18 svarer at de er (helt eller delvis) enig, og 3 av 18 svarer at de er (helt eller delvis) uenig i at kommunestyret gis god mulighet til å fastsette mandat for representanten.

På spørsmål om hva som er de største utfordringene for den folkevalgte styringen av eierinteressene, har 8 av 18 svart *roller, ansvar og myndighet i eierskapsaker* (flere valg mulig).

4.3.3 Revisors vurdering

Myndigheten til kommunens eierrepresentant er ikke tilstrekkelig avklart

Vi vurderer kriteriet som i liten grad oppfylt. Svar fra spørreundersøkelsen viser at myndighet ikke oppleves som tilstrekkelig avklart. Sett sammen med tidligere funn om at formål med det enkelte eierskap ikke er presisert i eierskapsmeldingen, kan dette tyde på at kommunestyret ikke i tilstrekkelig grad har fått satt tydelige føringer som eierrepresentanten skal styre etter.

5 EIERMØTER OG DIALOG MED SELSKAPET

5.1 Eiermøter

5.1.1 Kriterie

- Det bør avholdes jevnlige eiermøter med selskapene

5.1.2 Funn

I eierskapsmeldingens kapittel 2 står det at Verdal kommune skal ta initiativ til at det gjennomføres eiermøter i de ulike selskapene.

Ordfører og kommunedirektør forteller at eiermøter har kommet mer på dagsorden de siste to årene, i etterkant av siste eierskapskontroll i kommunen. Dette er nå en fast ordning innenfor enkelte selskaper. For øvrig gjennomføres eiermøter løpende ut ifra pågående saker.

5.1.3 Revisors vurdering

Det avholdes ikke jevnlige eiermøter i alle selskaper.

Vi vurderer kriteriet som i hovedsak oppfylt. Det mangler systematikk i deltakelse i eiermøter. Imidlertid har kommunen viet dette mer fokus de siste årene, og i tilfeller hvor det pågår saker i selskapene av interesse, deltar kommunen i eiermøte.

5.2 Årlig rapport om selskapene

5.2.1 Kriterie

- Kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden for selskapene

5.2.2 Funn

Ifølge kommunedirektør, er noen selskaper, som Proneo AS, Tindve Kulturhage AS og Museene Arven AS, inne og orienterer til kommunestyret årlig. For de heleide aksjeselskapene, er formannskapet generalforsamling. Disse vies dermed mindre fokus i kommunestyret. Ved enkelte selskaper og i forbindelse med særskilte hendelser, orienteres kommunestyret av ordfører eller kommunedirektør.

I spørreundersøkelsen svarer 12 av 18 at de er (helt eller delvis) enige i at kommunestyret får god rapportering om selskapenes virksomhet og resultat. 9 av 18 sier at de er (helt eller delvis) enige i at kommunestyret får god informasjon om møter i generalforsamlinger og representantskap.

5.2.3 Revisors vurdering

Kommunestyret får årlig rapport om tilstanden for noen av selskapene.

Vi vurderer kriteriet som delvis oppfylt. Kommunestyret får ikke rapport om alle selskapene, men resultater fra spørreundersøkelsen viser at et flertall mener de får god rapportering om selskapenes virksomhet og resultat. Formannskapet, som generalforsamling i kommunens heleide aksjeselskaper sikrer at informasjon om disse selskapene når mange av de folkevalgte. Imidlertid, er det en risiko for at resten av kommunestyret i mindre grad holdes oppdatert. Eierskapsmeldingen kan benyttes til dette formålet.

6 SAMMENSETNING OG VALG AV STYRE

6.1 Valgkomité

6.1.1 Kriterie

- Det bør vedtektsfestes en ordning med bruk av valgkomité ved valg av styre

6.1.2 Funn

Ordfører og kommunedirektør forteller at de fleste selskapene har utarbeidet instruksjer for nominasjon av kandidater. Heleide selskaper, som Veksttorget AS og Verdal boligselskap AS, har ikke valgkomité.

Tabell 7. Vedtektsfesting av valgkomité

Selskap	Vedtektsfestet bruk av valgkomité
Veksttorget AS	Nei
Verdal boligselskap AS	Nei
Proneo AS	Nei, men praksis for bruk av valgkomité
NTE AS	Ja
Innherred Renovasjon IKS	Ja
Brannvesen Midt IKS	Ja

Kilde: Selskapenes vedtekter, selskapsavtaler og daglige leder

6.1.3 Revisors vurdering

Det er for noen av selskapene vedtektsfestet bruk av valgkomité ved valg av styre

Vi vurderer kriteriet som delvis oppfylt. Kommunens heleide AS har ikke valgkomité.

6.2 Retningslinjer til valgkomité

6.2.1 Kriterie

- Valgkomiteen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning og kompetanse

6.2.2 Funn

I kommunens eierskapsmelding (2024) sier overordnet prinsipp for god eierstyring nr. 9 at «styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse og mangfold.»

Videre i eierskapsmeldingens kapittel 2 står det at «styret bør sammensettes slik at det kan ivareta aksjonærfellesskapets interesser og selskapets behov for kompetanse og mangfold. Det bør tas hensyn til at styret kan fungere godt som et kollegialt organ. Styret må være en ressursbase som tilfører innsikt og kunnskap på de områder som er viktige for virksomhetens utvikling, vekst og lønnsomhet... Ved rekruttering av styrerepresentasjonen bør følgende hensyn ivaretas/vurderes:

- Kompetanse- og kunnskapshensyn
- Mangfold
- Habilitet
- Roller»

6.2.3 Revisors vurdering

Eierskapsmeldingen har føringer for at eide selskaper skal ha egne retningslinjer for valg til styret

Vi vurderer kriteriet som delvis oppfylt. I eierskapsmeldingen er det overordnede og generelle forventninger til styremedlemmer i selskaper kommunen eier. Eierskapsprinsippene er føringer for eierrepresentantene. Det er representantenes ansvar at eierorganene får på plass slike bestemmelser i vedtekter eller selskapsavtale. Vi har ikke undersøkt hvordan kommunens forventninger i eierskapsmeldingen er signalisert av eierrepresentantene til selskapene.

6.3 Habilitet og rollekonflikter

6.3.1 Kriterie

- Eier bør ha rutiner for å unngå inhabilitet og rollekonflikter i forbindelse med valg til styrer

6.3.2 Funn

Kommunedirektør forteller at ordfører og kommunedirektør i utgangspunktet ikke har styreverv i selskaper kommunen er en del av.

Habilitet og roller er hensyn som skal ivaretas ved valg til styrer, ifølge eierskapsmeldingens kapittel 2. Revisor har sett på styremedlemmer i utvalgte selskaper kommunen er eier i. Vi finner ikke at styremedlemmer i disse selskapene har politiske verv i kommunen.

Som gjengitt over, i avsnitt om *myndighet*, tyder resultatene fra spørreundersøkelsen på at en stor del av kommunestyrets medlemmer mener at roller, ansvar og myndighet i eierskapsaker ikke er tydelig avklart. Dette trekkes også frem i undersøkelsen spørsmål om hva som er de største utfordringene for den folkevalgte styringen av eierinteressene.

6.3.3 Revisors vurdering

Eier har ikke skriftlige rutiner for å unngå inhabilitet og rollekonflikter i forbindelse med valg til styrer

Vi vurderer kriteriet som i hovedsak oppfylt likevel. Kommunen har praksis for å vurdere habilitet ved valg til styrer.

6.4 Godtgjøring

6.4.1 Kriterie

- Eier bør ha en prinsipiell avklaring omkring styregodtgjørelser

6.4.2 Funn

Blant kommunens 9 overordnede prinsipper for god eierstyring i eierskapsmeldingen fra 2024, er prinsippet om at «styrets godtgjøring og lederlønninger skal ligge på et moderat nivå i selskaper hvor kommunen er en betydelig eier.» (nr. 8)

På spørreundersøkelsens spørsmål til valgte eierrepresentanter, svarer 5 av 9 at de har deltatt i prinsippdiskusjoner om styrehonorar. Blant kommunestyrets medlemmer, svarer 8 av 19 at de har deltatt i slike diskusjoner.

Kommunedirektør forteller at han overfor sine medarbeidere har gitt uttrykk for at dersom ansatte har styreverv på grunn av funksjonen sin og utøvelse av vervet stort sett skjer i arbeidstiden, bør de ikke motta honorar.

6.4.3 Revisors vurdering

Prinsipp for godtgjøring av styreverv er omtalt/vedtatt i kommunens eierskapsmelding.

Vi vurderer kriteriet som oppfylt. Imidlertid, viser resultater fra spørreundersøkelsen at en stor andel av kommunestyret ikke opplever å ha deltatt i en slik diskusjon. I kommunestyremøtet hvor eierskapsmeldingen ble vedtatt, ble ikke eierskapsmeldingens innhold diskutert, og dermed ikke prinsipper for styregodtgjørelser.

7 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

7.1 Konklusjon

Vi konkluderer med at Verdal kommunes eierstyring i noen grad skjer i tråd med lovkrav, anbefalinger og egne føringer.

Konklusjonen er basert på følgende:

- Funn fra spørreundersøkelsen antyder at kommunestyret har ikke fått tilstrekkelig opplæring om eierstyring
- Kommunen har ikke rutiner som sikrer dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten
- Myndigheten til kommunens eierrepresentant er ikke tilstrekkelig avklart
- Det avholdes ikke jevnlig eiermøter i alle selskaper
- Funn fra spørreundersøkelsen tyder på at mange av kommunestyrets medlemmer ikke opplever å være tilstrekkelig kjent med eierskapsmeldingens innhold og prinsipper. Dette kan ha sammenheng med at meldingen vies lite oppmerksomhet når den behandles som del av budsjett- og økonomiplansaken og ikke som en egen sak.

7.2 Anbefalinger

- Løfte frem eierstyring og eierskapsmeldingen i kommunestyret, med formål om å bevisstgjøre kommunestyret som eier og gi de folkevalgte muligheten til aktivt å utøve eierstyring.
- Gjennomgå revisors vurdering og svakhetene som kommer frem om kommunens eierstyring.

KILDER

Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven), LOV-2018-06-22-83

Lov om aksjeselskaper (Aksjeloven), LOV-1997-06-13-44

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6

Proposisjonen til ny kommunelov, Prop 46 L (2017-2018)

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, FOR-2019-06-17-904

KS, *KS' anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, 2020. Hentet fra [Anbefalinger-om-eierskap-sept-23-F31-1-.pdf \(ks.no\)](#)

NKRF (2020), *NKRFs standard for forvaltningsrevisjon*, RSK001

NKRF (2020) *NKRFs standard for eierskapskontroll*, RSK002

Verdal kommunes eierskapsmelding, 2024

Protokoller fra generalforsamlinger og representantskapsmøter i utvalgte selskaper som Verdal kommune eier

Vedtekter i utvalgte selskaper som Verdal kommune eier

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§ 15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I henhold til NKRFs standard for eierskapskontroll utarbeides det også kriterier her.

Deler av utledningen er hentet fra utledning av kriterier i tidligere eierskapskontroller gjort av Revisjon Midt-Norge SA.

Eiernes styringsdokumenter

Kommunelovens § 26-1 første ledd stiller krav til at kommunene skal utarbeide en eierskapsmelding minst en gang i valgperioden. Eierskapsmeldingen skal vedtas av kommunestyret. I § 26-1 andre ledd stilles det følgende krav til eierskapsmeldingens innhold:

- Kommunens prinsipper for eierstyring
- Oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i eller tilsvarende
- Kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomheter som nevnes

I proposisjonen til ny kommunelov (Prop 46 L (2017-2018)), framgår det at eierskapsmeldingen bør omfatte mer enn aksjer og andeler. «Videre er det viktig at eierskapsmeldingen gir en oversikt over kommunens selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresse eller tilsvarende interesse i. Etter utvalgets oppfatning bør eierskapsmeldingen omfatte alle virksomheter, uavhengig av organisasjonsform, og uavhengig av eierandelens størrelse. Eierskapsmeldingen skal derfor (selvsagt) omtale aksjeselskaper og interkommunale samarbeid etter IKS-loven. Dette gjelder uansett om kommunen bare er deleier i aksjeselskapet, og om det er et samarbeid mellom mange kommuner. Også samvirkeforetak, kommunalt oppgavefelleskap (dagens interkommunale samarbeid etter § 27), vertskommunesamarbeid og stiftelser som kommunen har en spesiell interesse i, bør ifølge utvalget tas med i en eierskapsmelding. Selv om kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk person og derfor ikke er

selskaper som kommunen har eierinteresse i, er hensynene og ideene bak eierstyring og eierskapsmelding også viktige for kommunale foretak.». Kommuneloven § 4-1 stiller også krav til at kommunen aktivt skal informere om egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommuner og fylkeskommuner. De skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon.

Kriterier:

- *Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde:*
 - *prinsipper for eierstyring*
 - *oversikt over eierskap*
 - *formål med eierskapet*

Kommunestyret som eier

KS anbefaling nr. 3 sier at kommunestyret bør få tid til kompetanseutvikling knyttet til eierskap for samtlige folkevalgte tidlig i perioden. Dette vil gi kommunestyremedlemmene et kunnskapsgrunnlag som eier av ulike selskapet.

KS anbefaling nr. 7 sier at eierstyring skal utøves innenfor rammene av kommunestyrets vedtak og at eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene. For at kommunestyret skal kunne utøve eierrollen bør det få informasjon om selskapene de eier og informasjon fra selskapene må settes i system. KS anbefaling nr. 7 sier videre at for aksjeselskap og interkommunale selskapet bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet, som forankres i eierskapsmeldingen. Slik kan eier sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Verdal kommune har angitt 9 overordnede prinsipper for god eierstyring i Eierskapsmeldingen fra 2024. Prinsipp 4 er: «Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for selskapene. Styrende organ er ansvarlig for realisering av målene.»

Kriterier:

- *Det bør gjennomføres tilstrekkelig opplæring om eierstyring til folkevalgte.*
- *Det bør etableres rutiner som sikrer dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten.*

Eierrepresentasjon

Kommunestyret er kommunens øverste myndighet og dermed den formelle utøveren av eierskapet. Det er vanlig at kommunestyret velger noen til å representere kommunen i selskapenes eierorganer og kommunelovens § 5-3 hjemler intern delegasjon fra kommunestyret til andre folkevalgte organ, ordfører eller kommunedirektør.

Eierskapet utøves i eierorganene. Eierorganet i et aksjeselskap er generalforsamling, mens eierorganet i et interkommunalt selskap er representantskap. KS anbefaling nr. 7 sier at som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet. Når en eierrepresentant er valgt til å representere kommunen bør vedkommende møte i eierorganet.

Når kommunestyret velger noen til å representere kommunen i eierorganene, ligger det implisitt at vedkommende skal ivareta kommunens eierinteresser. Kommunestyret kan legge føringer for hvordan dette eierskapet skal utøves. Overordnede føringer legges i kommunens eierskapsmelding. I tillegg kan kommunestyret behandle saker som eierrepresentanten skal følge opp i eierorganene. I interkommunale selskap kan kommunestyret gi eierrepresentanten bundet mandat. Hvis kommunen legger sterke føringer på et selskap, kan dette hemme selskapets konkurransedyktighet. Eierutøvelsen i eierorganet omfatter fastsettelse av vedtekter (aksjeloven § 5-18, selskapsavtale i IKS-loven § 4), valg av styre (aksjeloven § 6-3, IKS-loven § 10) og fastsettelse av styrets godtgjørelse (aksjeloven § 6-10). I tillegg gir § 5-11 aksjeeierne rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen.

Fastsettelse av vedtekter er i aksjeloven og IKS-loven tillagt henholdsvis generalforsamlingen og representantskapet. I interkommunale selskaper tilsvare selskapsavtalen vedtektene og § 4 i IKS-loven sier at kommunestyret skal vedta avtalen og det kreves tilslutning fra alle deltakere. For interkommunale selskaper er behandlingen av selskapsavtalen i kommunestyrene en betingelse for at selskapsavtalen skal være gyldig.

For aksjeselskaper sier aksjeloven § 5-18 at beslutningen om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Når et aksjeselskap stiftes av de som skal tegne aksjer i selskapet, skal det opprettes et stiftelsesdokument som kan inneholde selskapets vedtekter. Det ligger ingen automatikk i at kommunestyret involveres i saker med vedtektsendringer i henhold til aksjeloven, men det kan stilles spørsmål med om dette er en sak som burde vært behandlet ettersom det ikke er en ordinær årsmøtesak.

Kriterier:

- *Kommunestyret bør utnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter*
- *Eierrepresentantene bør delta i selskapenes eierfora*
- *Myndigheten til kommunens eierrepresentant bør være tydelig avklart*

Eiermøter og dialog med selskapet

KS anbefaler (nr. 6) at det holdes jevnlig eiermøter mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er et uformelt og uforpliktende møte der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen.

KS anbefaler (nr. 4) at kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene, i tillegg til den pålagte eierskapsmelding i henhold til kommuneloven § 26-1.

Kriterier:

- *Det bør avholdes jevnlig eiermøter med selskapene*
- *Kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden for selskapene*

Sammensetning og valg av styre

KS anbefaler (nr. 9) at eier gjennom selskapets eierorgan bør sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene. KS anbefaler (nr. 10) at det i vedtektene eller selskapsavtalen bør fastsettes at valg av styrer i kommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid. (nr. 10). Dette er også knyttet til KS anbefaling nr. 12 om å lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene. KS anbefaling nr. 13 sier at som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskap, blant annet begrunnet i habilitetsutfordringer.

KS anbefaler (nr. 15) at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør derfor ikke sitte i styrer i selskaper. I kommunalt eide selskaper kan det fort oppstå uheldige rollekonflikter som det bør være åpenhet omkring og som bør vurderes i forbindelse med valg til styrer og eventuell andre sentrale verv.

Aksjelovens § 6-10 gir generalforsamlingen myndighet til å fastsette styrets godtgjørelse. KS anbefaling nr. 16 sier at kommunen, i forbindelse med eierskapsmeldingen, bør ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Kriterier:

- *Det bør vedtektsfestes en ordning med bruk av valgkomité ved valg av styre*
- *Valgkomiteen bør ha retningslinjer for styrets sammensetning og kompetanse*
- *Eier bør ha rutiner for å unngå inhabilitet og rollekonflikter i forbindelse med valg til styret*
- *Eier bør ha en prinsipiell avklaring omkring styregodtgjørelser*

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Verdal kommune

Kommunedirektør

Anna Ølnes

Deres ref

Vår ref

2024/14343-4

Saksbehandler

Geir Olav Jensen
Mob:95054696

Dato

28.02.2025

Uttalelse - Foreløpig rapport: Eierskapskontroll

Vi viser til mottatt rapportutkast den 14.02.25 vedrørende generell eierskapskontroll i Verdal kommune. Rapporten beskriver etter vår vurdering dagens praksis på en god og grundig måte. Vi har likevel behov for å komme med noen tilbakemeldinger knyttet til metode og enkelte funn i rapporten:

- Revisjonen peker på at middels svarprosent gjør at det kan stilles spørsmål knyttet til datagrunnlaget i rapporten. Vi støtter revisjonens vurdering av at grunnlaget er tilstrekkelig, og har ikke kjennskap eller grunn til å tro at dette ikke er representativt for det politiske nivået.
- I kapittel 2.2.1 *Funn* viser revisjonen til avvik mellom eierskapsmeldingen og note 6 i årsregnskapet. Alle selskap det vises til har eierandeler mellom kr. 1.200-3.000. Disse er vurdert som lite vesentlig og dermed utelatt fra eierskapsmeldingen. Omfanget av eierpostene kunne med fordel vært omtalt i rapporten, når avviket vies oppmerksomhet.
- I kapittel 5.2 *Årlig rapport om selskapene* viser rapporten at kommunestyret får årlig rapport om tilstanden i enkelte selskap. Dette gjelder muntlige orienteringer tilknyttet ordinære politiske møter. Verdal kommune har valgt en løsning med årlig rullering av eierskapsmeldingen, noe som også er ut over minimumskravet i lovverket. Dette en løsning som vi i stor grad mener ivaretar anbefalingen i KS sin veileder om eierskap vedrørende årlig rapportering. Dette ved at økonomisk tilstand og vesentlige forhold i selskapene i stor grad blir synliggjort samlet for kommunestyret gjennom oppdatert informasjon tilknyttet hvert selskap.

Rapporten kommer med gode anbefalinger som blir viktig i evalueringen av dagens praksis, og blir dermed relevant i vårt videre forbedringsarbeid. Revisjonens endelige anbefalinger vil bli registrert i vårt kvalitetssystem for dokumentert oppfølging. Videre vil anbefalingene bli vurdert i planleggingen ved ytterligere folkevalgtopplæring i valgperioden.

Med hilsen

Hilde Daleng
Varaordfører

Geir Olav Jensen
Kommunedirektør

Postboks 24, 7651 Verdal | Besøksadresse: Rådhusgata 2
Telefon: 74 04 82 00 | Org.nr.: 938587418 | postmottak@verdalkommune.no |
[Sikker digital post med eDialog](#) | www.verdalkommune.no

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no